

Rektorkilden i haven med Rektorboligen i baggrunden. I haven ses møblement til udendørs undervisningsmulighed for Roskilde Gymnasium. Foto: Henrik Denman 2023.

Mindre kilder

Rektorkilden

Denne kilde bag Rektorboligen nederst i haven, har aldrig givet meget vand, selvom den springer meget tæt på Maglekilde. Den er tidligere løbet ud af et bronze-delfinhoved, men i dag blot ud af et vandrør ned i en mindre brønd. Området, der ofte er fugtigt, er prydet af blomsterbed og enkelte mindre sten. På en af disse har Katedralskolens rektor A. G. Ø. Hauch (rektor 1902-1912) ladet indgravere navnet "Kirstens Kilde" til minde om sin datter, men det navn har aldrig slået an. Det fortælles stadig, at Katedralskolens censorer i sin tid fik serveret snaps kølet i Rektorkilden til frokostbordet hos rektorfruen!

Lovise Kilde i Folkeparken med Amfiteatret i baggrunden. Foto: Henrik Denman 2022.

Lovise Kilde

Denne kilde ligger i den sydlige del af Folkeparken inde i et stort grønt område. Kildens udseende er markant anderledes end de andre kilder i Roskilde. Det stammer fra 1986, da kommunen lagde en stor møllesten foræret af erhvervsmanden Knud Tholstrup over brønden, således at vandet vælder op i midten. På denne møllesten er det uhyre nemt at se, hvor meget kalk, der udfældes af vandet i Roskilde-området – og dermed også baggrunden for frådstenenes dannelse. Også ved denne kilde skete den sædvanlige udvikling: kildevandet døde ud i løbet af 1930'erne, men vendte så igen tilbage i 1980'erne, hvorfor man måtte genoprette et kildeudløb.

Kilden ligger i den sydøstlige del af Folkeparken tæt på Louisevej. Navnet stammer fra en beboer på Roskilde Adelige Jomfrukloster – en konventualinde – ved navn Lovise von Wimpfen, som havde ladet det lille kildeudløb indramme af en enkel stensætning med forhøjning bagved. Hun boede på klostret mellem 1823 og 1872, altså i samme periode, som de store kilder Sankt Hans, Maglekilde og Klosterkilden fik nye udformninger. I 1940'erne opfattede Arthur Fang området som en yndig idyl og udtryk for en svunden tid.

Lovise Kilde. Fotoet viser også det åbne marklandskab mod øst. Foto 1905. Roskilde Lokalhistoriske Arkiv.

*Sankt Gertruds Kilde ved
indgangen til Byparken.
Foto: Frank Binderup 2023.*

Sankt Gertruds Kilde

Ved opgangen til Byparken fra indfaldsvejen Frederiksborgvej dominerer denne kilde hele trappen. H. H. Behrmann bemærker, at der må have ligget et kloster på dette sted med dette navn, men i dag ved vi, at det ikke har været tilfældet, nok heller ikke et mindre kapel. Det er kun Resen fra det 17. århundrede og Behrmann fra 1832, som kender hertil, og der er intet fundet arkæologisk. Men måske har der lige uden for byvolden ligget et Sankt Gertruds Hus eller Hospital, som kendes i udkanten af andre byer.¹⁹ Navnet er netop udtryk for, at kildevæld havde religiøs karakter. I ældre kilder kaldes kilden undertiden Sct. Ols Kilde.²⁰

Som alle andre kilder har den ændret udseende igennem tiden pga. forfald, ændret brug samt ophør af vandtilførsel eller fornyet vandtilførsel. De ældst kendte beskrivelser fortæller om en stensat fordybning med trappe ned og med beskyttende gitterværk øverst, udformet så man kunne tappe og hente brugsvand.

I forbindelse med Frederiksborgvejs udvidelse i 1931 og et stop for vandtilførsel på grund af en boring i Sankt Maria

Hospitals have blev kilden og brønden stoppet til i 1934. Da var brønden efterhånden også blevet farlig, forfalden og grim, af Arthur Fang kaldet "*den klamme stengræv*".²¹ Som andre steder i Roskilde begyndte der igen fra 1970'erne at løbe vand rundt om kilden, hvilket gjorde fortov og vej livsfarlig især ved frost. Det førte til, at kommunen i 1986 delvist reetablerede det anlæg fra 1931, som aldrig kom til at fungere, men som nu præger indgangen til Byparken.

Sankt Gertruds Kilde ved Frederiksborgvej. Kilden er her endnu i brug, men også et sted for børneleg. Foto ca. 1908. Roskilde Lokalhistoriske Arkiv.

Den nye kilde i Byparken

Roskilde Kommune har i 1998 skabt en helt ny kunstig kilde i Byparken. Man har nemlig ført den relativt store mængde vand fra Maglekilde i rør fra Neptunhovedet og kildegrotten ned til parkens sydøstlige hjørne og her forenet det med den mere stille bæk fra Sankt Hans Kilde, som nu løber langs Tuttesti. Det er blevet til et populært område med kildevandet, som fosser ud af et møllehjul ligesom Lovise kilde. Herfra løber vandet i en kunstig å til den lille sø i bunden af Byparken. Videre kan man følge vandløbet igennem Vikingskibsmuseets område ud i havnen. Et herligt område for alle besøgende!

Møllestenen i Byparken, hvor vandet fra Maglekilde og Sankt Hans Kilde fosser ud. Foto: Flemming Effersøe 2022.

På den måde har kommunen så at sige skabt en grøn "kildeakse" fra byens centrum og ned til havnen vinkelret på de 2 øst-vest gående akser "Kulturaksen" fra biblioteket til domkirken og "Handelsaksen" langs Algade og Skomagergade.²² Det blev en gave fra byen til sig selv i forbindelse med 1000-års jubilæet i 1998.

*Vandløbet skabt af Roskilde kommune igennem Byparken. I baggrunden ses mølleste-
nen, hvorfra vandet risler ud. Foto: Henrik Denman 2022.*